

Секція 7

Інноваційне проектування освітнього середовища в сучасному закладі дошкільної освіти і початковій школі

Ващук Альона Сергіївна
студентка 4 курсу,
спеціальність 012 «Дошкільна освіта»,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім.
акад. С. Дем'ячука»

Науковий керівник:
Пагута Тамара Іванівна
к.пед.н, доцент кафедри педагогіки,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім.
акад. С. Дем'ячука»

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОГО РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ

У Законі України «Про дошкільну освіту» записано: «Дошкільна освіта – це цілісний процес, спрямований на забезпечення різнобічного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб» [1]. З погляду сучасної дошкільної освіти, дітей слід навчити не тільки обчислювати, вимірювати, розрізняти геометричні фігури, орієнтуватися в часі, у просторі, а й учити логічно мислити, розвивати творчі здібності, пізнавальні інтереси. Математичний розвиток дитини складається з двох взаємопов'язаних основних ліній: логічної (тобто підготовки мислення до способів міркування) і математичної (тобто формування математичних уявлень).

Дослідженнями останніх років (Н. Баглаєва, Г. Белошиста, Л. Зайцева, Т. Коваленко, Г. Леушина, О. Мозгова, А. Столяр, Ф. Халецька, К. Щербакова) доведено можливість і механізми формування у дошкільників логіко-математичних уявлень і навичок, їх необхідність для подальшого шкільного навчання і життєдіяльності.

Згідно нині діючих навчальних програм «Українське дошкільля» та «Впевнений старт» передбачено логіко-математичний розвиток дошкільників.

Під логіко-математичним розвитком розуміють якісні зміни у пізнавальній діяльності дитини, що відбуваються внаслідок розвитку математичних умінь та пов'язаних із нами логічних операцій. Завданнями логіко-математичного розвитку дитини є: розвиток пізнавальної активності й елементів навчальної діяльності: самостійності, самооцінки, самоконтролю

тощо; розвиток доказового та логічного мислення дитини через взаємодію з предметно-ігровим середовищем; розвиток конструктивного мислення; розширення спектра пізнавальних дій; виховання інтересу до логіко-математичної діяльності.

У нашій державі, окрім державних програм, розроблені також авторські програми, які спрямовані на логіко-математичний розвиток дітей дошкільного віку, серед яких - програма до навчально-розвивальної технології «Логіки світу» для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку (автор І. Стеценко). Мета навчально-розвивальної технології «Логіки світу» полягає в тому, щоб навчити дітей: самостійно й нестандартно міркувати; обгрунтовувати свою думку; не боятися завдань із багатьма варіантами розв'язання; обирати один із варіантів та обгрунтовувати свій вибір [3].

Провідним видом діяльності в дошкільному віці є гра. «Гра має велике значення в житті й розвитку дітей. У процесі гри в дітей виробляється звичка зосереджуватися, мислити самостійно, розвивається увага, прагнення до знань. Захопившись, діти не помічають, що вчаться: пізнають, запам'ятовують нове, орієнтуються в незвичайних ситуаціях, поповнюють запас уявлень, понять, розвивають фантазію. Навіть самі пасивні з дітей включаються в гру з величезним бажанням, додають усі зусилля, щоб не підвести товаришів по грі. У грі дитина здобуває нові знання, уміння, навички. Ігри, що сприяють розвитку сприйняття, уваги, пам'яті, мислення, розвитку творчих здібностей, спрямовані на розумовий розвиток дошкільника в цілому» [5, с. 81].

Ми погоджуємося з Мозговою О. І., що «логіко-математичний розвиток неможливий без використання захопливих логіко-математичних ігор, при цьому роль нескладного цікавого математичного матеріалу визначається з урахуванням вікових можливостей дітей та завдань всебічного розвитку й виховання» [4].

Для реалізації завдань з логіко-математичного розвитку дошкільників, окреслених у Базовому компоненті дошкільної освіти й чинних програмах, вихователі нині широко використовують інноваційні технології, цікаві нетрадиційні методики, адаптовані до використання в роботі з дітьми дошкільного віку. Усі ці методики ґрунтуються на використанні специфічного дидактичного матеріалу й авторських розвивальних ігор: ігри з дидактичними блоками З. Дьенеша; паличками Дж. Кюїзенера; інтелектуальні ігри Нікітіних і розвивальні ігри В. Воскобовича; ігри з використанням карток-властивостей З. Семадені; ігри з використанням коректурних таблиць (за авторською технологією Н. Гавриш). Вони доступні для дітей, сприяють розвитку дошкільників і спонукають дітей до активної пізнавальної діяльності.

Ігри з блоками Дьенеша на наочній основі знайомлять дітей з формою, кольором та розміром об'єкту, з елементарними математичними уявленнями. Вправи з цим матеріалом розвивають у дітей логічне та аналітичне мислення (аналіз, порівняння, класифікацію, узагальнення), творче мислення, а також

пам'ять, увагу, уяву. Граючись з блоками Дьенеша дитина виконує різноманітні предметні дії: групує за ознакою, викладає певні ряди дотримуючись алгоритму і т. п. Ігри з блоками Дьенеша сприяють розвитку довільності (уміння грати за правилами та виконувати інструкції), наочно-образного мислення, активного словника, пізнавальної активності, ігрової діяльності, мови, уваги, навичок спілкування і партнерства, сформованості сенсорних еталонів кольору, розміру та форми, сприйняття, комбінаторних здібностей, необхідних для шкільного навчання навичок, абстрактного мислення, сенсорomotorної координації.

За допомогою паличок Дж. Кюїзенера діти запам'ятовують склад числа, засвоюють кількісну й порядкову лічбу, вчать знаходити закономірність і продовжувати ряд чергуючи палички (серіація) та порівнюючи їх за довжиною і висотою. Діти використовують для складання предмета різнокольорові палички потрібної довжини так само вільно, як і палички одного кольору. Викладання з паличок візерунків і сюжетів закріплює колір, уміння лічити й розрізняти кольори, накладати і прикладати, розвиває дрібну моторику рук, фантазію і креативність, логічне мислення.

Методика Нікітіних сприяє повноцінному розвитку дітей, базується на різноманітних іграх із кубиками, цеглинками, квадратами, конструкторами. Це такі ігри як: «Чудо-куб» («Кубики для всіх»); «Унікуб»; «Склади візерунок»; «Дробі»; «Склади квадрат»; «Рамки і втулки Монтессорі». Дана методика загальнодоступна, і кожен може її використовувати. Методика ґрунтується на тому, що гальмувати і прискорювати розвиток дитини не можна, слід лише стежити, як розвивається дитина, і допомагати їй у цьому.

Ігри В. Воскобовича спрямовані на: формування в дітей пізнавального інтересу до дослідницької діяльності; розвиток основних психічних процесів: уяви, пам'яті, уваги, мислення; виховання спостережливості і творчості; емоційно-образний і логічний розвиток; формування математичних уявлень і базових уявлень про навколишній світ; розвиток дрібної моторики.

Картки-властивості 3. Семадені допомагають: перейти від наочно-образного до наочно-схематичного й словесно-логічного мислення; моделювати ознаки предметів; кодувати й декодувати інформацію; характеризувати й порівнювати геометричні фігури. Такі картки можна використовувати в роботі з дітьми старшого дошкільного віку для ускладнення й логічного продовження освітньої роботи з формування сенсорно-пізнавальної і математичної компетентностей. Ігровий матеріал допомагає дітям перейти від наочно-образного до наочно-схематичного мислення, а картки із символами, що заперечують властивості, формують словесно-логічне мислення.

У сучасній дошкільній освіті коректурні таблиці Н. Гавриш використовуються не лише для реалізації пізнавальних, інтелектуальних, мовно-мовленневих (фонетичних, лексичних, граматичних, мовленневотворчих) завдань, а й для вправлення дітей у математичних уміннях (порахувати, встановити послідовність, порівняти, визначити форму,

дібрати предмет-замісник тощо), закріплення орієнтування в просторі («перед», «між», «вище», «нижче», «за» тощо), розвитку уваги та спостережливості дошкільників. Можливо, це і пояснює саму назву «коректурна таблиця» - таблиця, яка дає змогу коригувати наше сприйняття об'єктів і явищ дійсності: щоразу ті самі об'єкти і явища можна розглядати в новому ракурсі, під іншим кутом зору, звертати увагу на їхні характерні особливості. Під час таких дидактичних ігор, як «Порахуй», «Швидко назви», «Скажи котрий» діти мимоволі запам'ятовують цифри, вправляються в порядковій та кількісній лічбі; вчаться встановлювати послідовність, визначати форму [2].

Отже, проблема логіко-математичного розвитку дітей на сучасному етапі дошкільного дитинства набуває все більшого значення. Це пояснюється позитивним впливом цього процесу на розвиток психічних функцій дитини, вирішення загальних завдань усебічного гармонійного розвитку особистості в дитячому віці.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про дошкільну освіту». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>.
2. Інформаційний бюлетень «Коректурні таблиці як стимул пізнавальної активності дітей». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://orlyatko-dnz.in.ua/index.php/metodichna-krugovert/robotaz-kadrami/133-informatsijnnyj-byulet-en-korekturni-tablitsi-yak-stimul-piznavalnoji-aktivnosti-ditej>.
3. Логіки світу: що, чому, як саме. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://informaciaforall.blogspot.com/2016/09/blog-post_26.html.
4. Мозгова О. І. Розвиток логічного мислення у старших дошкільників засобами логіко-математичних ігор / О. І. Мозгова. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.svyatoshinruo.kiev.ua/2013-10-10-14-41-03/3555-1-g>.
5. Павленко Л. Г. Роль дидактичних ігор у розвитку логіко-математичних здібностей дошкільників. *Таврійський вісник освіти*. 2013. №2 (42). С.80-87.